ECLI:LV:AT:2022:0729.A420191021.30.S
Lieta Nr. A420191021, SKA-823/2022
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2022.gada 29.jūlijā

Tiesa šādā sastāvā: senatores Veronika Krūmiņa, Anita Kovaļevska, Līvija Slica

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. B/ tiktu pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības, sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 21.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Bērnu tēvs /pers. A/ vērsās /pilsētas nosaukums/ bāriņtiesā, lūdzot pārtraukt bērnu mātei /pers. B/ bērnu aizgādības tiesības, jo māte noskaņo bērnus pret tikšanos ar tēvu, tādējādi ļaunprātīgi izmanto savas tiesības.

[2] /pilsētas nosaukums/ bāriņtiesa ar 2021.gada 1.jūnija lēmumu Nr. 1-6/1062 atteica pārtraukt aizgādības tiesības bērnu mātei.

[3] /pers. A/ vērsās tiesā ar pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu pārtrauktas aizgādības tiesības bērnu mātei.

[4] Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, Administratīvā apgabaltiesa ar 2022.gada 21.aprīļa spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedums, pievienojoties arī Administratīvās rajona tiesas sprieduma motivācijai, pamatots ar to, ka apdraudējumu bērnu interesēm konkrētajā gadījumā rada abu vecāku ilgstošais konflikts. Tomēr šis konflikts nav risināms, vienam no vecākiem pārtraucot aizgādības tiesības. Nav konstatējami apstākļi, lai bērnu mātei pārtrauktu aizgādības tiesības un tas neatbilstu bērnu vislabākajām interesēm.

[5] Par apgabaltiesas spriedumu pieteicējs ir iesniedzis kasācijas sūdzību, kas pamatota ar to, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi aktuālos apstākļus lietā 2022.gadā. Šajā laikā bērnu māte nav ļāvusi bērniem izmantot saskarsmes tiesības ar pieteicēju, kas noteiktas ar tiesas spriedumu civillietā.

[6] Paskaidrojumos par kasācijas sūdzību /pilsētas nosaukums/ bāriņtiesa norādījusi, ka kasācijas sūdzībai nepiekrīt.

Motīvu daļa

[7] Apgabaltiesa spriedumā ir pareizi interpretējusi Civillikuma 203.pantu un pamatoti atzinusi, ka aizgādības tiesību pārtraukšana vecākam ir galējais līdzeklis, ja nav iespējams novērst bērna vislabākajām interesēm nelabvēlīgos apstākļus, viņam paliekot vecāka aizgādībā.

Pamatots ir arī tiesas atzinums, ka vecāku ilgstošas konfliktējošas attiecības, kādas šajā lietā konstatējusi apgabaltiesa, nav pamats, lai vienam vecākam pārtrauktu aizgādības tiesības. Jebkurš vecāku konflikts, it īpaši ilgstošs, rada bērnos spriedzi. Tomēr lietās, kas pamatā izceļas no vecāku savstarpējā konflikta, ir ļoti rūpīgi jāvērtē, vai ir pamats tieši vienam vecākam pārtraukt aizgādības tiesības (*Senāta 2021.gada 8.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1243/2021 (ECLI:LV:AT:2021:1208.A420234320.19.L) 4.punkts*).

Tāpat tiesa pamatoti norādījusi, ka bērnu interesēs ir gan uzturēt saskarsmi ar savu ģimeni, gan tikt pasargātiem no rīcības, kas viņiem kaitē, arī vecāku emocionālās vardarbības. Abas šīs bērna intereses ir vienlīdz svarīgi aizsargāt. Tāpēc šādās lietās ir svarīgi atrast bērna vislabākajām interesēm atbilstošu situācijas risinājumu. Turklāt primāra šādos gadījumos vienmēr ir bērna tiesību un interešu objektīva ievērošana, nevis vecāku vēlmes (*Senāta 2020.gada 31.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-606/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0131.A420175518.16.S) 10.punkts*).

Apgabaltiesa no faktisko apstākļu izvērtējuma secināja: lai arī vecākiem ir konfliktējošas attiecības, tomēr nav pamats tieši bērnu mātei pārtraukt aizgādības tiesības.

[8] Tomēr, lai arī tiesa ir pareizi interpretējusi tiesību normu, tiesa nav izvērtējusi visus apstākļus tiesību normas piemērošanai.

Lietās, kas izriet no bērnu tiesībām, lai nodrošinātu efektīvu bērnu tiesību aizsardzību, tiesai ir jāvērtē arī aktuālā informācija lietā. Izskatot aktuālo situāciju, tiesai ir jāvērtē ne tikai lietā jau esošie pierādījumi, bet jānoskaidro visa aktuālā informācija uz lietas izskatīšanas brīdi tiesā. Tikai tādā veidā tiesa objektīvās izmeklēšanas ietvaros var gūt objektīvu, pilnīgu un detalizētu informāciju, lai pārliecinātos, ka vairs nepastāv pamats aizgādības tiesību pārtraukšanai. Senāts norāda, ka vispusīga un pilnīga lietas apstākļu noskaidrošana lietās, kas saistītas ar bērnu tiesību ievērošanu, ir ļoti nozīmīga, tā kā šajās lietās tiek lemts par mazaizsargātu personu tiesībām un tiesiskajām interesēm, kā arī šajās lietās faktiskie apstākļi parasti ir dinamiski no personu savstarpējo attiecību viedokļa (*Senāta 2020.gada 5.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-1471/2020 (ECLI:LV:AT:2020:1005.A420212519.14.S) 12.punkts*).

Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka bija norādījis apgabaltiesai, ka 2022.gadā bērna māte nav ļāvusi notikt pieteicēja un bērna saskarsmei. Kasators norāda, ka bērnus nav redzējis vismaz pusgadu. Tas nozīmē, ka pieteicējs apelācijas instances tiesai bija norādījis uz aktuālo situāciju lietas izskatīšanas laikā.

Pēdējā informācija, ko tiesa izvērtēja, bija sociālā dienesta 2021.gada novembrī sniegtā informācija, ka pieteicējs un bērnu māte sadarbojas ar

dienestu, bērniem tiek nodrošinātas pamatvajadzības, aprūpe un droša vide bērnu labvēlīgai augšanai un attīstībai. Vienlaikus norādīts, ka domstarpības starp abiem bērnu vecākiem līdz šim nav mazinājušās, kā arī nav izdevies vienoties par bērnu aprūpes un audzināšanas jautājumiem. Ģimenē pastāvošie konflikti vecāku starpā ietekmē bērnu emocionālo attīstību.

[9] Tomēr apgabaltiesa spriedumā nav vērtējusi pieteicēja norādītos apstākļus, ka 2022.gadā, tas ir, laikā, kad lieta izskatīta apgabaltiesā, bērna māte nav ļāvusi pieteicējam satikt bērnus, lai arī tas noteikts ar tiesas spriedumu civillietā. Ja tiesa konstatē šādus apstākļus, tad tiesai ir jāvērtē, vai bērnu māte ļaunprātīgi neizmanto savas vecāka tiesības.

Turklāt saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo daļu pierādījumi jāvērtē kopsakarā. Apgabaltiesa ir konstatējusi, ka bērnu mātei nav piemērots administratīvais sods par emocionālu vardarbību pret bērniem, tomēr lēmumos ir atzīts, ka emocionālā vardarbība ir saistīta ar mātes rīcību, iesaistot bērnus konfliktējošajās attiecībās ar pieteicēju. Ja papildus šādiem apstākļiem tiesa, atkārtoti izskatot lietu, konstatē, ka bērnu māte arī neļauj pieteicējam tikties ar bērniem, tad tiesai jāvērtē, vai bērnu mātes rīcība nav kvalificējama kā ļaunprātīga savu tiesību izmantošana, nenodrošinot bērniem saskarsmes tiesības ar pieteicēju.

Paskaidrojumos par kasācijas sūdzību /pilsētas nosaukums/ bāriņtiesa ir sniegusi viedokli, ka uzskata apgabaltiesas spriedumu par pareizu. Tomēr bāriņtiesa nav atbildējusi uz kasācijas sūdzības argumentu par aktuālo situāciju 2022.gadā saistībā ar pieteicēja saskarsmes tiesību īstenošanu ar bērniem. Tāpēc Senāts nevar pārliecināties, kāda ir aktuālā informācija lietā un vai pieteicējs kasācijas sūdzībā sniedz patiesu informāciju par to, ka bērnu māte neļauj bērniem izmantot saskarsmes tiesības ar pieteicēju. Līdz ar to, lai lietas apstākļi par aktuālo situāciju tiktu noskaidroti pēc būtības, lieta jānodod izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

[10] Ievērojot iepriekš minētos argumentus, apgabaltiesas spriedums ir atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 21.aprīļa spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.
Atmaksāt /pers. A/ drošības naudu 70 *euro*.
Spriedums nav pārsūdzams.

V. Krūmiņa A. Kovaļevska L. Slica